

KAUZA RYNEŠ

JAKUB MÍŠEK

Soud: Soudní dvůr Evropské unie
Věc: C-212/13
Datum: 11. 12. 2014
Dostupnost: curia.europa.eu

Soud: Nejvyšší správní soud
Věc: 1 As 113/2012
Datum: 25. 2. 2015
Dostupnost: www.nssoud.cz

František Ryneš roku 2007 po sérii vandalských útoků a výhrůžek spáchané neznámými pachateli nainstaloval na svůj rodinný dům kameru, která snímala jak jeho pozemek, tak veřejně přístupné ulice před ním, včetně vchodu do protějšího bytového domu. Kamera byla napevno zabudovaná bez možnosti otáčení a umožňovala jen obrazový záznam, který se ukládal formou nekonečné smyčky na pevný disk ke kameře připojený. Jakmile byla kapacita disku zaplněna, záznam se opětovně přemazával novým záznamem. K systému nebyl připojen monitor, takže nebylo možné sledovat v reálném čase dění na ulici a jediný, kdo měl k datům přístup, byl sám František Ryneš.

Při jednom z dalších útoků kamera zachytila dva útočníky a Ryneš podal trestní oznámení, použiv při tom videozáznam pořízený kamerou. Jeden ze dvou podezřelých, kteří byli na základě záznamu identifikováni,

dal Policii ČR podnět k prověření provozu kamerového systému a Policie celý případ postoupila Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále „UOOU“). UOOU konstatoval, že užíváním kamery docházelo ke zpracování osobních údajů a uložil Františku Rynešovi pokutu za provinění se vůči třem povinnostem, které má správce dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů (ZOOU), a to zpracování osobních údajů bez řádného zákonného důvodu, neinformování subjektů údajů o probíhajícím zpracování a nesplnění registrační povinnosti u UOOU. Pokuta byla potvrzena i v rozkladovém řízení předsedou UOOU.

Následná správní žaloba byla Městským soudem zamítnuta ve všech bodech. Soud se ztotožnil s názorem UOOU a rozhodl, že se v daném případě opravdu jedná o zpracování osobních údajů podléhající režimu ZOOU. Soud zamítl možnost, že by se jednalo o zpracování osobních údajů výlučně pro osobní potřebu dle § 3 odst. 3 ZOOU a tudíž by leželo mimo působnost zákona. Stejně tak dle městského soudu nebylo možné aplikovat legitimizační důvod pro zpracování osobních údajů, který by umožnil údaje zpracovávat bez souhlasu subjektů údajů, jímž dle Rynešova názoru mělo být zpracování osobních údajů pro ochranu jeho práv a právem chráněných zájmů – tedy ochrana zdraví a majetku. Důvodem k tomuto rozhodnutí byl fakt, že nastavením kamery mířící na veřejně přístupnou komunikaci a na vchodové dveře protějšího domu docházelo k zásahu do soukromí třetích osob. V této části rozhodnutí František Ryneš viděl chybně aplikovaný test proporcionality, což se překvapivě odráží i v textu rozsudku Městského soudu, kde stojí *„[m]rzí nás to, ale žalobu musíme zamítnout. Soud přisvědčuje žalobci, že jeho počínání je logické a odůvodněné a chápe celou situaci, ale je třeba postupovat dle zákona.“* Po svém neúspěchu u městského soudu podal Ryneš kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu (NSS).

Vzhledem k tomu, že jádrem problému případu je interpretace ustanovené ZOOU, potažmo evropské směrnice 95/46/ES, již je zákon implementací, obrátil se NSS formou předběžné otázky na Soudní dvůr Evropské unie (SDEU) s dotazem, zda lze výše popsané jednání považovat za zpracování osobních údajů výlučně pro osobní účely a zda je tudíž vyňato z režimu ZOOU.

SDEU rozhodl 11. prosince 2014 nedlouhým rozsudkem, v němž stanovil, že se v daném případě o zpracování prováděné výlučně pro výkon osobních a domácích činností nejedná. Rozsudek ve své argumentaci navazuje na předchozí rozhodnutí Google Spain, IPI a Digital Rights Ireland, když tvrdí že základním principem směrnice 95/46/ES je zajištění vysoké úrovně ochrany soukromí jak ve veřejné, tak v soukromé sféře, a že výjimky z této ochrany mohou být činěny pouze v mezích toho, co je naprosto nezbytné pro dosažení účelu kolidujícího práva, jež v daném případě převážilo. Komentované rozhodnutí tak plně navazuje na sérii dřívějších judikátů. Doktrína úzké výjimky z ochrany soukromí je navíc v tomto případě, jak soud připomíná, podpořena rovněž textem Směrnice, když je specifikováno, že mimo její věcnou působnost spadají toliko zpracování, která jsou prováděna výlučně pro výkon osobních a domácích činností. Jak SDEU uvádí v bodu 33 rozsudku:

„Jestliže takový kamerový systém, jako je systém dotčený ve věci v původním řízení, zabírá – třebaže částečně – veřejné prostranství, a je tudíž zaměřen mimo soukromou sféru osoby, která jeho prostřednictvím zpracovává údaje, nelze jeho provozování považovat za výlučně „osobní či domácí“ činnost ve smyslu čl. 3 odst. 2 druhé odrážky směrnice 95/46.“

Užívání kamery, jak bylo prováděno v popsaném případě, je zpracováním osobních údajů, ustanovení Směrnice 95/46/ES na něj dopadají, a jeho provozovatel je správcem údajů se všemi povinnostmi z tohoto statusu vyplývajícími. Důvodem je právě uvedené zaměření zpracování údajů mimo soukromou sféru správce, které se projevuje snímáním veřejného prostoru. Pomocný argument UOOU, že zaměření mimo soukromou sféru můžeme v daném případě vidět i na subjektivní úrovni, jelikož původní úmysl správce byl poskytnout nahrané údaje orgánům činným v trestním řízení, je pochopitelný, leč dle SDEU není relevantní. Soud totiž dále pokračuje ve své linii striktně objektivního přístupu k osobním údajům.¹ V bodu 22 rozsudku SDEU tvrdí: *„Obraz osoby zaznamenaný prostřednictvím kamery tudíž představuje osobní údajů, ..., neboť umožňuje identifikovat subjekt údajů.“* V kombinaci s výše zmíněným bodem

---

¹ Srovnej bod 71 zde rozebíraného rozsudku NSS.

33 tak soud vlastně tvrdí, že zcela nezáleží na úmyslech nahrávající osoby a budoucích způsobech použití zaznamenaného materiálu, ale jakmile je na video záznamu identifikovatelný člověk jedná se o zpracování osobních údajů v režimu Směrnice 95/46/ES.

Můžeme bez obav říci, že SDEU tímto rozsudkem potvrdil tendenci, v jeho rozhodování dlouhodobě sledovatelnou, již staví ochranu soukromí a osobních údajů mezi ty nejméně chráněná práva. Svým rozhodnutím zúžil možnost, že by se na užití CCTV kamer, byť pro soukromé použití, vůbec nevztahoval režim Směrnice 95/46/ES. Zároveň však SDEU v 35 bodu rozhodnutí připomíná, že při aplikaci Směrnice je možné zohlednit konkrétní situaci. Pro vyvážení právních povinností konkrétního správce nacházejícího se v konkrétní, pro omezení tvrdosti zákona a nadbytečného formalismu, mají být užity instituty ve směrnici obsažené. Soud jinými slovy říká: *„Je nezbytné chránit soukromí, což se děje důslednou aplikací Směrnice. Drazí domácí operátoři CCTV kamer, nedám vám bílé šek, který vás zbaví všech povinností z ochrany osobních údajů vyplývajících. Směrnice však obsahuje postupy, jak vaši administrativní zátěž snížit na nezbytně nutnou míru.“* Těmito instituty jsou například možnost zpracování osobních údajů z důvodu oprávněných zájmu správce (v tomto případě ochrana majetku, zdraví a života), výjimky z registrační a informační povinnosti atd. Aplikace těchto výjimek je na národních institucích.

Po rozhodnutí SDEU vydal UOOU tiskovou zprávu, ve které potěšeně komentoval, že SDEU dal za pravdu jeho právnímu názoru. Tisková zpráva, která vyšla po konečném rozhodnutí NSS, měla k předchozí spokojenosti vpravdě daleko.

Je třeba předeslat, že rozsudek NSS je argumentačně velmi dobře odůvodněn. Soud se v něm postupně vypořádává s řadou Rynešových kasačních námitek, kterých stěžovatel vznesl takové množství, že jeho strategie může až asociovat metodu aplikovanou americkými vojáky ve Vietnamské válce zvanou *„spray and pray“*. Jednou z nejzajímavějších námitek, kterou soud označil za nedůvodnou, byl názor, že při pořizování záznamu vůbec nebyly zpracovávány osobní údaje, jelikož Okresní soud v Třebíči v rozhodnutí v trestní věci zprostil obžalované obžaloby, jelikož je nedokázal ze záznamu dostatečně identifikovat. NSS námitku odmítl s odkazem na objektivní podstatu osobních údajů a své předchozí

rozhodování, kdy stanovil, že o osobní údaj by se nejednalo, pokud by k identifikaci subjektu údajů bylo třeba nepřiměřené množství času, úsilí či materiálních prostředků, což však nebyl tento případ. Navíc, na záznamu nebyli zachyceni jen obžalovaní, ale například i sousedé Františka Ryneše, které již bylo možné určit snadno.

Na tomto místě je třeba připomenout rozdíl v potřebné jistotě identifikace fyzické osoby mezi posuzováním správně právního institutu ochrany osobních údajů a trestním řízením. V další námitce se stěžovatel bránil proti informační a registrační povinnosti, kterou jako správce údajů měl splnit. František Ryneš tvrdil, že informovat subjekty údajů by bylo nepřiměřeně složité. NSS to odmítl vzhledem k tomu, že takové informování je možné učinit prostým umístěním značky s oznámením, že je prostor monitorován. Navíc, díky preventivní funkci, kterou takové oznámení má, se jedná o prostředek, který přímo směřuje k zamýšlenému účelu užití kamerového systému, tedy ke snížení a zabránění útoků na majetek a zdraví stěžovatele (bod 105 rozhodnutí). Stejně tak NSS odmítl možnost, že by se Ryneš nemusel registrovat u UOOU, byť s povzdechnutím, že český zákon o ochraně osobních údajů je velmi strohý a na rozdíl od zahraničních úprav na kamerové systémy výslovně v tomto směru nepamatuje (bod 109 rozhodnutí).

V případě námítky, že rozhodovací správní praxe UOOU je roztržštěná, což vedlo do stavu, kdy nebylo možné objektivně spolehlivě určit účinné právo, stěžovatel mířil přesně a NSS mu po precizní a detailní analýze dal za pravdu. Situace ohledně otázky, zda je možné použití kamerového systému vykládat jako zpracování osobních údajů výhradně pro osobní potřebu, byla nejasná až do okamžiku rozhodnutí SDEU. Svědčí o tom i stanoviska členských států vyjádřených při řízení před SDEU, kdy česká, italská, polská a britská vláda měly za to, že je tato činnost vyňata ze zpracování osobních údajů dle Směrnice 95/46/ES.² V českém případě byla navíc situace ztížena faktem, že zákon 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů je velmi stručný a o kamerách zcela mlčí. NSS tuto složitou situaci komentuje: „*Čelil-li tedy stěžovatel [František Ryneš, pozn. JM] nejasné zákonné normě, která měla svůj předobraz v obsahově neurčité normě práva EU, na jejíž výklad panoval rozpor mezi jednotlivými členskými státy Unie, bylo*

---

² Bod 51 rozhodnutí NSS ve věci Ryneš.

důležité, aby na vnitrostátní úrovni tuto nejasnost odstranila konzistentní praxe žalovaného [UOOU, pozn. JM]. Jak zdejší soud vysvětlí dále, správní praxe žalovaného má k jednoznačnosti velmi daleko.“³

Soud v rozhodnutí uvádí čtyři dokumenty, ve kterých si UOOU protirečí. V odpovědi na dotaz Policie ČR UOOU uvádí, že při zpracování osobních údajů pořízených kamerou za účelem ochrany majetku se jedná o osobní potřebu ve smyslu § 3 odst. 3,⁴ v prvostupňovém rozhodnutí z roku 2008 naopak výslovně stojí, že o osobní potřebu nejde.⁵ Ve výroční zprávě za rok 2008 UOOU toto rozhodnutí komentuje, opětovně uvádí, že se jedná o zpracování osobních údajů,⁶ a naproti tomu o tři roky později tento názor znovu obrací a využívání kamerových systémů pro ochranu vlastního majetku uvádí jako typický příklad výjimky zpracování osobních údajů výlučně pro osobní potřebu dle § 3 odst. 3.⁷ Na základě těchto skutečností NSS konstatoval, že rozhodování v těchto typových věcech bylo schizofrenní, nepředvídatelné a svévolné, což mělo fatální dopad na právní jistotu. František Ryneš tak nemohl dost dobře předem určit, jaké chování bylo proti právu, tedy v rozporu se zákonem v jeho materiálním smyslu, jeho předvídatelnost je, jak NSS připomíná, zcela klíčová pro udělování sankcí.⁸ Z toho důvodu soud rozhodl, že jeho potrestání bylo v rozporu s čl. 7 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Za tuto argumentaci je třeba NSS pochválit. Přijmout formalisticky rozhodnutí SDEU, který jednou pro vždy tuto otázku vyjasnil na sklonku roku 2014, a poměřovat jeho optikou sedm let starý případ, by znamenalo faktickou retroaktivitu.

Po přijetí faktu, že se v daném případě jednalo o zpracování osobních údajů, se NSS zabýval otázkou, jaký zákonný důvod mohl takové zpracování legitimizovat. František Ryneš se dovolával legitimizačního důvodu zpracování z důvodu ochrany práv a oprávněných zájmů správce, zakotvené v českém zákoně o ochraně osobních údajů v § 5 odst. 2 písm. c). UOOU opakovaně tvrdil, že tento legitimizační důvod není možné

---

³ Ibid, bod 53.

⁴ Ibid, bod 55.

⁵ Ibid, bod 57.

⁶ Ibid, bod 60.

⁷ Ibid, bod 62.

⁸ Ibid, bod 69.

použít, protože umístění kamery způsobuje příliš velký zásah do soukromí obyvatel protějšího domu, jehož vchod je sledován. NSS tuto úvahu však odmítl z důvodu její zjevné zkratkovitosti (nebyl proveden řádný test proporcionality). Odkázal rovněž na výše zmíněnou poznámku SDEU, že mechanismy obsažené ve Směrnici, zejména pak legitimizační důvody pro zpracování bez souhlasu subjektu údajů, umožňují spravedlivé vyvážení povinností správce a míry ochrany subjektu údajů. Námitku UOOU, že SDEU nebyl plně obeznámen s okolnostmi případu, tedy že kamera zabírala protější vchod, NSS bez skrupulí konstatuje: „*Soudní dvůr i generální advokát s touto informací [kamera snímá protější vchod, pozn. JM] opakovaně pracují. ... Zdá se tedy, že se žalovaný doposud neseznámil s celým textem rozsudku Soudního dvora ani se stanoviskem generálního advokáta.*“⁹

NSS po provedení testu proporcionality konstatoval, že použití kamery za účelem ochrany majetku bylo v daném případě vhodné a potřebné. Neopomněl sarkasticky poznamenat, že pokud UOOU radí Františku Rynešovi, že kamera neměla snímat veřejný prostor, ale měla být například sklopena a zabírat jen obvodovou zeď domu, což by nutně vedlo k tomu, že by se její funkce tak zcela míjela svým účinkem, je to jen smutný důkaz odtržení UOOU od realit běžného světa. NSS potvrdil i v dalších krocích testu proporcionality, že řešení, které Ryneš použil, bylo adekvátní a přiměřené a proto zpracování mohlo probíhat na základě oprávnění § 5 odst. 2 písm. c) zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Kasační námitka tak i v tomto případě byla důvodná.

Výsledky celé kauzy se dají shrnout ve dvou rovinách. Tou první je sympatické pobídnutí ke korekci chování UOOU ze strany vrcholných článků soudní soustavy. Nezbývá než doufat, že toto rozhodnutí bude adekvátně reflektováno a rozhodovací i poradní činnost UOOU bude více odpovídat realitě „běžného světa“. Kauza Ryneš ostatně není jediným takovým případem z poslední doby. Nedávno UOOU podobným způsobem narazil v případě e-Kolo.¹⁰

Druhou rovinou je dopad potvrzení objektivního přístupu k definici osobních údajů a působnosti Směrnice a tedy i zákona o ochraně

---

⁹ Ibid, bod 79.

¹⁰ Plný text rozsudku k nalezení online http://ekolo.cz/uploads/assets/files/11A_77_2012_19.pdf [cit. 10. 6. 2015].

osobních údajů. Jestliže soud rozhodl, že se za zpracování osobních údajů považuje nahrávání videozáznamu bez ohledu na jeho účel, znamená to, že žádné pořizování videozáznamu nemůže být posuzováno jako zpracování osobních údajů pro výkon výlučně osobních či domácích činností. To potvrzuje i stanovisko UOOU zabývající se kamerami v motorových vozidlech.¹¹ Celá situace vede k tomu, že vznik jakéhokoli video záznamu, ať už se jedná o CCTV kamery, kamery v autech, kamery na sportovních Go-Pro helmách, kamery na dronech, nebo jen prosté ruční kamery případně záznam chytrým telefonem, je zpracováním osobních údajů a pořizovatel záznamu je správcem údajů dle Směrnice. Jak UOOU uvádí ve svém stanovisku ke kamerám v autech, v případě českého práva je možné využít výjimky v podobě § 3 odst. 4 zákona o ochraně osobních údajů, který stanoví, že se zákon nevztahuje na nahodilé shromažďování osobních údajů, pokud tyto údaje nejsou dále zpracovávány. V případě záznamů z kamer aut je takovým dalším zpracováním zřejmě nejčastěji jejich využití pro potřeby šetření incidentu. Informační povinnost dle § 11 odst. 5 zákona o ochraně osobních údajů by v takovém případě bylo možné splnit až v okamžiku dalšího využití takových údajů.¹² Výjimka nahodilosti je však českou specialitou a ve Směrnici uvedena není. Zcela stranou teď ponechme fakt, že podobným nahodilým zaznamenáváním podoby člověka zřejmě dochází k zásahu do práva na ochranu soukromí dle Občanského zákoníku,¹³ který výjimku umožňující nahodilé zaznamenání lidské podoby pro osobní potřebu neobsahuje. Je však možné, že je činnost legitimizována poměrně širokým ustanovením § 88 odst. 1, který uvádí: „*Svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použije k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob.*“¹⁴

Otázky, které nechalo rozhodnutí SDEU ve věci Ryneš otevřené tak zůstávají poněkud palčivé. Jakým způsobem by měli dle pravidel ochrany

---

¹¹ Stanovisko Úřadu pro ochranu osobních údajů č. 1/2015. Provozování kamery v motorovém vozidle se záběrem mimo toto vozidlo. Cit. 10. 6. 2015. Online: https://www.uouu.cz/VismoOnline_ActionScripts/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=14864

¹² Ibid, s. 2.

¹³ Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník. In: *Beck-online* [právní informační systém]. Cit. 10. 6. 2015.

¹⁴ Ibid, § 88 odst. 1.

osobních údajů postupovat například tvůrci videí věnovaných parkourovému běhu skrz zalidněné město? Podíváme-li se na tento příklad z Evropské perspektivy, záznam probíhajícího akrobata a obličejů lidí, kolem nichž běží, je zpracováním osobních údajů ve smyslu Směrnice. Důvodem pro zpracování osobních údajů bude zřejmě jeho nezbytnost pro uskutečnění oprávněných zájmů správce dle článku 7 písm. f). Jaké přesně však bude mít správce povinnosti, nejsme jen na základě směrnice schopní určit, protože možnost určit výjimky z povinností správce, který zpracovává údaje pro účely uměleckého projevu,¹⁵ zanechává článek 9 Směrnice členským státům. V našem případě by se jednalo o nahodilé zpracování osobních údajů. Není však následná publikace hotového videa tím „dalším zpracováním údajů“ dle § 3 odst. 4? A pokud ano, jak má správce zaznamenané subjekty údajů informovat o zpracování, nebo dát subjektu údajů možnost protestovat? Podobná situace pak platí například i pro zpravodajství, nebo turistické pořizování soukromého záznamu pro domácí použití (sic). Dovedeme-li úvahu SDEU logicky do důsledků, získáváme absurdní a nesplnitelné závěry.

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons Uveďte původ-Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní. Pro zobrazení licenčních podmínek navštivte <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>.

---

¹⁵ Berme pro potřeby příkladu, že záznam osoby skákající ze střechy na střechu je skutečně uměleckým projevem.